

УДК 347.122

Ходєєва Наталія Вадимівна,

ст. викладач кафедри цивільного права і процесу

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

тел. +380(99)-480-88-87

ORCID ID: 0000-0002-6154-6854

ТЕЛЕМЕДИЦИНА ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ ПРО СТАН СВОГО ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Враховуючи те, що світ охопила пандемія коронавірусу COVID-19, 17 березня 2020 року, влада активно почала запроваджувати заходи карантину, спрямовані на максимально можливу ізоляцію кожного. Такі особливі режими у державі як карантин або, надзвичайна ситуація, забезпечуються головним чином шляхом обмеження основних прав людини. Тому, постає важливою оцінка дій держави з втручання у права людини: наскільки вони є обґрунтованими, необхідними, та чи дійсно вони переслідують саме мету захисту.

Так, на підставі прийнятого Верховною Радою України законопроекту №3320 «Про внесення змін до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» щодо запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)», який підписано головою держави 16.04.2020р. значного втручання зазнало обмеження права на таємницю про стан свого здоров'я – дозволена на час карантину та протягом 30 днів після його відміни обробка персональних даних без згоди особи «з метою протидії поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» у тому числі і інформації про стан здоров'я [1].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України №211 від 11.03.2020 року «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» значного

втручання зазнало поряд з іншими обмеженнями: обмеження права на медичну допомогу – тимчасове припинення проведення планових заходів з госпіталізації та планових операцій (крім термінових та невідкладних), а також обов'язкова госпіталізація до обсерваторів (ізоляторів) осіб які відмовляються від медичного обстеження та мають ознаки інфікування COVID-19; обмеження права на свободу та особисту недоторканність – примусове поміщення громадян в обсервації [2].

Здійснюючи заходи щодо запобігання поширення коронавірусу Міністерство охорони здоров'я України впроваджує обов'язкові до виконання закладами охорони здоров'я відповідні норми, які матимуть тимчасову дію. Так, Наказом Міністерства охорони здоров'я від 23.03.2020 р. №698 затверджено «Тимчасові заходи у закладах охорони здоров'я з метою забезпечення їх готовності для надання медичної допомоги хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2». Зокрема абзацом 2 п. 1 даного Наказу визначено, що закладам охорони здоров'я необхідно вжити заходів щодо збільшення частки медичної допомоги, що надається з використанням технологій та заходів, що застосовуються під час надання медичної допомоги з використанням засобів дистанційного зв'язку для обміну інформацією в електронній формі (надання медичної допомоги із застосуванням телемедицини) [3].

Запроваджуючи збільшення частки медичної допомоги з використанням засобів дистанційного зв'язку для обміну інформацією в електронній формі значних змін зазнає обмеження права на інформацію про стан свого здоров'я.

Законодавством України (ч.1 ст. 285 ЦК України) встановлено, що повнолітня фізична особа має право на достовірну і повну інформацію про стан свого здоров'я [4]. Отже, законодавцем вказується саме на такі основні (незмінні) ознаки інформації про стан свого здоров'я, як повнота та достовірність. Згідно ч. 3 ст. 285 ЦК України, встановлено обмеження щодо надання повної інформації про стан здоров'я, лише у тому випадку якщо інформація про хворобу фізичної особи може погіршити стан її здоров'я або погіршити стан здоров'я фізичних осіб, визначених частиною другою цієї статті (батьки (усиновлювачі), опікун,

підкувальник мають право на інформацію про стан здоров'я дитини або підопічного), або ж може зашкодити процесові лікування, медичні працівники мають право дати неповну інформацію про стан здоров'я фізичної особи, обмежити можливість ознайомлення зазначених осіб з окремими медичними документами.

Відповідно до абзацу 3 п.2 розділу II Наказу міністерства Охорони здоров'я України від 19.10.2015 № 681 «Про затвердження нормативних документів щодо застосування телемедицини у сфері охорони здоров'я» (надалі Наказ МОЗУ №681) термін «телемедицина» визначений як - комплекс дій, технологій та заходів, що застосовуються при наданні медичної допомоги, з використанням засобів дистанційного зв'язку у вигляді обміну електронними повідомленнями [5]. А сукупність технологій - «телеметрія» в свою чергу відповідно до абзацу 6 п.2 розділу II Наказу МОЗУ №681 повинні давати змогу проводити дистанційне вимірювання, збір і передачу інформації про показники діяльності (фізіологічні параметри) організму пацієнта [5].

Отже здійснюючи телемедичне консультування, яке є основним інструментом телемедицини, повинен бути застосований весь комплекс дій, заходів та комплекс технологій що дають змогу проводити дистанційне вимірювання, збір і передачу інформації про показники діяльності (фізіологічні параметри) організму пацієнта. А це означає, що використання телемедичного консультування повинно бути направлено на надання, вчасної та адекватної медичної допомоги пацієнту та для інтерпретації знімків та інших зображень, зафіксованих цифровими носіями. На даний час в переважній більшості медичні заклади пропонують онлайн консультування з використання таких програм, як: Skype, Viber тощо, а отже ототожнюють їх з телемедициною. Значним також є той факт, що інформація, яка надається пацієнтом під час домашнього телеконсультування, є недостатньою для застосування телемедичного консультування, за винятком, коли предметом такого консультування є зображення, які зафіксовані цифровими носіями згідно вимог п. 1 розділу V порядок організації медичної допомоги затвердженого Наказом МОЗУ №681.

Також немаловажним є те, що для того щоб таке благо, як інформація про стан свого здоров'я, носієм якого є певна фізична особа, було здатне задовольняти її потребу (діагностувати хворобу, лікувати наявні або здійснити профілактику можливих хвороб), вона має його отримати, а отже, медичний працівник повинен виробити (зпродукувати) таку інформацію та повідомити про неї фізичну особу [6, с.26]. А це не є можливим ототожнюючи телемедицину з використанням таких програм, як: Skype, Viber тощо, а також не застосовуючи телеметрію.

А отже не може йти мова про забезпечення права на інформацію про стан свого здоров'я – права на достовірну і повну інформацію про його стан здоров'я, адже вона навіть не може бути зпродукована тому, що відсутня можливість проводити дистанційне вимірювання, збір і передачу інформації про показники діяльності (фізіологічні параметри) організму пацієнта.

В Україні обмеження прав і свобод людини та громадянина можливі на підставі Конституції України, законів, міжнародно-правових актів. Так відповідно до ст. 64 Конституції України, конституційні права і свободи людини та громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Зважаючи на те, що вірус COVID-19 є надзвичайною ситуацією природного характеру, відповідно до статті 17 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану», можуть вводитися додаткові обмежувальні заходи, до яких і відноситься на підставі п. 4 ст.17 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» встановлення карантину та проведення інших обов'язкових санітарних та протиепідемічних заходів [7].

Режим надзвичайної ситуації на відміну від надзвичайного стану не має чітко визначених законодавчо меж, ні щодо прав, які можуть бути обмежені, ні щодо ступеня їх обмеження та здебільшого носить рекомендаційний характер.

Отже вжиття тимчасових заходів щодо збільшення частки медичної допомоги, що надається з використанням технологій та заходів, що

застосовуються під час надання медичної допомоги з використанням засобів дистанційного зв'язку для обміну інформацією в електронній формі (надання медичної допомоги із застосуванням телемедицини), призводить до безпідставного обмеження пацієнтів в праві на інформацію про стан свого здоров'я.

Список бібліографічних посилань:

1. Про внесення змін до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»: Проект Закону України від 10.04.2020 р. №3320. – URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68556.
2. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. №211. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF>.
3. Про затвердження Тимчасових заходів у закладах охорони здоров'я з метою забезпечення їх готовності для надання медичної допомоги хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2 : Наказ Міністерства охорони здоров'я від 23.03.2020 р. №698. – URL : <https://ips.ligazakon.net/document/view/MOZ32003?an=1>.
4. Цивільний кодекс України: Коментар / за заг. ред. В.І. Бобрика. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
5. Про затвердження нормативних документів щодо застосування телемедицини у сфері охорони здоров'я : Наказ міністерства Охорони здоров'я України від 19.10.2015 р. № 681. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1400-15#n19>.
6. Ходєєва Н.В. Право на інформацію про стан свого здоров'я – цивільно правовий аспект: дис.. ...кан. юрид. наук: 12.00.03/Ходєєва Н.В.-Х., 2017.-218 с.
7. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 25.04.2000 р. № 23. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.